BÀI 21: ĐIỀU CHẾ KIM LOẠI

I. Nguyên tắc điều chế kim loại

Khử ion kim loại thành kim loại tự do

M^{n+} → M

II. Phương pháp điều chế kim loại

1. Phương pháp thuỷ luyện

a.Nguyên tắc: *dùng kim loại tự do có tính khử mạnh hơn để khử ion dương kim loại khác trong dung dịch muối.*

b.Mục đích: ***có thể*** *điều chế các kim loại có tính* ***khử trung bình, yếu.***

VD: $Zn + CuSO_4 \rightarrow ZnSO_4 + Cu$

$Cu + 2AgNO_3 \rightarrow Cu(NO_3)_2 + 2Ag$

2. Phương pháp nhiệt luyện

a.Nguyên tắc: *dùng chất khử C, CO, H_2 ,Al để khử oxit kim loại ở nhiệt độ cao.*

b.Mục đích: *có thể điều chế các kim loại có tính khử trung bình và yếu.*

VD: $CuO + H_2 \quad Cu + H_2O$

$3Fe_3O_4 + 8Al \quad 4Al_2O_3 + 9Fe$

(Phản ứng nhiệt nhôm)

3. Phương pháp điện phân

Nguyên tắc: *dùng dòng điện 1 chiều trên catot để khử ion dương kim loại trong hợp chất*

a. Điện phân nóng chảy :

Điện phân nóng chảy muối halogen, riêng Al điện phân nóng chảy oxit

Dùng để điều chế kim loại mạnh (từ Al trở về trước)

Sơ đồ điện phân

- Catot (-) — Anot (+)
- **Khử M^{n+}** — **Oxi hoá X^- hoặc O^{2-}**
- $M^{n+} + ne \rightarrow M$ — $2X^- \rightarrow X_2 + 2e$

  Hoặc $2O^{2-} \rightarrow O_2 + 4e$

VD1: Điện phân nóng chảy NaCl

- Catot (-) Anot (+)
- $2Na^+ + 2.1e \rightarrow 2Na$ $2Cl^- \rightarrow Cl_2 + 2e$

Phương trình: $2NaCl \rightarrow 2Na + Cl_2$

<u>VD2:</u> *Điện phân nóng chảy Al_2O_3*

- Catot (-) Anot (+)
- $4Al^{3+} + 4.3e \rightarrow 4Al$ $3.2O^{2-} \rightarrow 3O_2 + 3.4e$

Phương trình: $2Al_2O_3$ $4Al + 3O_2$

❖ ***<u>Lưu ý:</u>***

Anot bằng than chì sẽ bị oxi hóa bởi oxi sinh ra:

$C + O_2 \rightarrow CO_2$

$C + CO_2 \rightarrow 2CO$

⇒ *hỗn hợp khí gồm: CO, CO_2, O_2 dư.*

⇒ *Dùng pp đường chéo*

b. Điện phân dung dịch

⇒ *Dùng để điều chế kim loại sau Al*

⇒ *Qui tắc điện phân dung dịch*

Catot (-) Anot (+)

Khử M^{n+} hoặc H_2O **Oxi hoá gốc axit hoặc H_2O**

Sau Al^{3+} : $M^{n+} + ne \rightarrow M$ Halogenua : $2X^- \rightarrow X_2 + 2e$

Từ Al^{3+}về trước : $2H_2O \rightarrow O_2 + 4H^+ + 4e$

$2H_2O + 2e \rightarrow 2OH^- + H_2$

<u>VD:</u> *Điện phân dung dịch $CuSO_4$*

Catot (-) Anot (+)

$2Cu^{2+} + 2.2e \rightarrow 2Cu$ $2H_2O \rightarrow O_2 + 4H^+ + 4e$

$CuSO_4 + H_2O \rightarrow 2Cu + O_2 + 2H_2SO_4$

c. Định luật Faraday

- ***Biểu thức:***

$$m = \frac{A.I.t}{n.F}$$

Trong đó : A là nguyên tử khối của chất thu được ở điện cực

I là cường độ dòng điện

t là thời gian (đơn vị giây)

n là số e trao đổi

F = 96500

LUYỆN TẬP :

Câu 1. Trường hợp nào sau đây kim loại được điều chế bằng phương pháp thuỷ luyện ?

A. Cu + $FeCl_3$ B.Zn + $AgNO_3$

C. Na + $CuSO_4$ D. Cu + AgCl

Câu 2. Thổi luồng khí CO dư qua ống sứ đựng CuO, MgO, Al_2O_3, FeO, Fe_3O_4 thu được chất rắn gồm :

A. Cu , Mg, Fe, Al B.Cu, MgO, Al_2O_3, Fe

C.Cu, Mg, Al_2O_3, Fe D. Cu, MgO, Al, Fe

Câu 3. Bao nhiêu kim loại sau đây có thể điều chế bằng phương pháp thủy luyện

Na, Zn, Al, Fe, Cu, Ba, Ca, Ag, Au

A. 2 B. 3 C.4 D.5

Câu 4: Những kim loại nào sau đây có thể có điều kiện bằng phương pháp đpnc Al, Zn, Cu, Fe, Ag, K, Ba, Mg

A. 2 B. 4 C. 3 D. 5

Câu 5: Những kim loại nào sau đây có thể đ/c bằng pp điện phân dung dịch?

Zn, Fe,Ca, Ba, Al, Ag, Cu, Pb

A. 3 B. 4 C. 5 D. 6